

Ce veți citi în această carte

Cartofii – pasiunea mea 4

Cartofii în grădina familiei 6

O plantă din familia Solanacee 8

Rudele cartofului 10

Haideți în grădină! 12

Germinarea și creșterea rădăcinilor 16

Tăierea tuberculilor de sămânță și a ochilor 18

Mai multe plante prin butași 20

Semănatul cartofilor

– de la sămânță la tubercul 22

Acum este vremea plantatului! 24

Cartofii în stratul înalt 28

Cartofii în ghivece și vase 30

Cartofii în seră 31

Programul de îngrijire 32

Ustensile de grădină utile 36

Când sunt copti cartofii? 38

Dușmani nesuferiți 40

Mana cartofului 42

Gândacul de Colorado 44

Afide 46

Mai mulți dăunători și mai multe boli 47

Bacterii, viruși și ciuperci 50

Buruienile nu dispar 52

Varietate de soiuri numai bune de savurat 54

CARTOFUL ÎN TRECUT ȘI ÎN PREZENT:

Cunoștințele amerindienilor 56

TRECERE ÎN REVISTĂ A SOIURILOR:

Soiuri extratimpurii și timpurii 58

TRECERE ÎN REVISTĂ A SOIURILOR:

„Bonnotte”, cel mai scump cartof din lume 64

„Sieglinde”, cartoful timpuriu gustos 65

CARTOFUL ÎN TRECUT ȘI ÎN PREZENT:

Cartofii în grădinile botanice 66

TRECERE ÎN REVISTĂ A SOIURILOR:

Soiuri semi timpurii 68

SOIURI CU ISTORIE:

Povestea cartofului „Linda”,

un cartof în instanță 74

„Blaue St. Galler”, noul cartof din Elveția 76

Soiuri mayașe, gust deosebit 77

CARTOFUL ÎN TRECUT ȘI ÎN PREZENT:

Ce nu știe fermierul...

78

TRECERE ÎN REVISTĂ A SOIURILOR:

Soiuri semi timpurii până la târzii

80

SOIURI CU ISTORIE:

Soiuri Sarpo, cultivarea împotriva manei
cartofului

83

CARTOFUL ÎN TRECUT ȘI ÎN PREZENT:

Cultura cartofului în prezent

84

TRECERE ÎN REVISTĂ A SOIURILOR:

Soiuri preferate pentru colecționari

86

SOIURI CU ISTORIE:

Soiuri preferate de colecționari

92

„Bamberger Hörnle”, tuberculi cu renume din
Franconia

93

„Schwarzblaue aus dem Frankenwald”,
raritate din timpuri uitate

94

„Vitelotte Noire”, tuberculi negri ca trufele

95

Mai multe legume cu tuberculi

96

Cartof dulce

98

Topinambur

102

Cartofii în bucătărie

106

Legumă sănătoasă –

108

ce conține tuberculul

Ingrediente nedorite

109

Cartofii sunt o legumă?

110

Tipuri de fierbere

111

Degustarea și redescoperirea cartofilor

112

Cartofii și „terroirul”

113

Deveniți somelier de cartofi!

114

Ajutoare practice în bucătărie

116

Rețete minunate cu cartofi

118

Rețete cu cartofi dulci

132

Rețete cu topinambur

134

Anexe

136

Bibliografie

138

Activități de-a lungul anului

138

Index

140

Despre autoare

143

Cartofii — pasiunea mea

Instrucțiuni pentru cultura și savurarea unei delicatese

O carte de bucate? Un ghid pentru grădinărit? Nu — o carte reprezentativă despre cartofi! „Doamna cu cartofii”, așa mă numesc cei care participă la prezentările mele despre cartofi pe care le țin deja de peste 25 de ani în fața unor grădinari, femei din zone rurale, grupuri de gătit, gurmanzi, clase de școală și altor persoane interesate de cartof.

Cu toții cunoaștem cartoful, pe care îl întâlnim de mai multe ori pe zi sub diverse forme — la prânz la cantină sub formă de cartofi natur, seara la televizor ca chipsuri. În supermagazine stă în lumina neoanelor și coaja sa devine verde. Cu toate acestea, îl punem în coșul de cumpărături, fără să acordăm prea mare atenție soiului.

Spre deosebire de măr, în cazul cartofului aprecierea soiurilor este redusă. Acest lucru are legătură și cu modul de comercializare a cartofului, deoarece pe sacii de cartofi denumirea soiului nu este foarte vizibilă. Sunt foarte puțini cei care sunt conștienți de marea varietate de soiuri de cartofi. În lista descriptivă a soiurilor întocmită în 2017 de Oficiul federal pentru soiuri sunt menționate 201 soiuri de cartofi pentru consum și sămânță. La nivel mondial se presupune că există peste 3000 de soiuri, la care se adaugă 4000 de soiuri locale. În fiecare an sunt omologate și autorizate soiuri noi, îmbunătățite sub aspectul caracterelor lor de producție și rezistență. Aproape nimeni nu cultivă cartofi pentru gust, când, de fapt, gustul este parametrul de calitate decisiv pentru cumpărarea unui aliment în societățile de consum (dr. T. Ellrott și dr. D. Ulrich, Institutul Julius Kühn).

Cultivatorii de viță-de-vie au înțeles acest lucru deja în urmă cu 100 de ani. Știm cu toții că viță-de-vie este cultivată și comercializată peste tot în lume. Se pune pe bună dreptate întrebarea, cum se poate face în aceste condiții o ierarhizare a soiurilor? Foarte simplu: prin celebrarea vinului și publicarea de cărți cu descrieri de arome și zone viticole. Dacă sunt întrebați de gustul cartofului, cei mai mulți dintre repondenți spun: „merge” sau „ca de obicei”. Ne-am obișnuit ca această garnitură sățioasă să aibă un gust neutru. În preparate, cartoful ia gustul condimentelor adăugate. Italienii numesc cartofii „tartuffli”, adică trufe mici. De acord, cartoful nu se apropie de trufe din punctul de vedere al aromei, dar ce apreciere grozavă este exprimată prin această denumire! Trebuie să învățăm din nou să percepem gustul cartofului și să fim mai grijulii cu alimentele noastre. În calitate de somelier al cartofilor doresc să vă

familiarizez cu acest aspect în cadrul prezentărilor mele. Un imbold în direcția noului mod de a privi cartoful mi l-a dat o expoziție specială organizată de Muzeul găluștelor din Heichelheim, intitulată „Cartofii sunt ca un vin bun”.

Prin intermediul asociațiilor care se implică în păstrarea varietății plantelor de cultură s-a organizat un concurs cu tema „varietăți de cartofi”. La piețele de semințe se face schimb de tuberculi și se transmit informații și experiențe. Un grup de lucru format din agricultori și asociații de păstrare a varietăților alege în fiecare an „cartoful anului”. Acest lucru vrea să atragă atenția asupra celui mai important aliment al nostru și asupra varietăților sale. Acest grup a contribuit, de asemenea, în mod esențial, la salvarea și reînregistrarea soiului „Linda”.

Activitatea mea a fost impulsionată de Wolfram Siebeck, un bucătar, care mi-a recomandat pentru o salată soiul de cartofi „Bamberge Hörnle” și de Jürgen Dahlgare, care, la mijlocul anilor 1990, atrăgea atenția asupra varietăților necunoscute de cartofi. Oricine poate cultiva câțiva tuberculi în grădina familiei și poate experimenta varietatea de culori, forme și gusturi ale cartofului. În această carte veți găsi recomandările mele de cultură testate, descrierile a peste 70 de soiuri, alături de cele mai bune rețete cu această delicată adevărată care este cartoful. Învățați să-l îndrăgiți din nou!

A dumneavoastră

Linda Losey

CARTOFII ÎN GRĂDINA FAMILIEI

Cartofii sunt ușor de cultivat, având nevoie de foarte puțină îngrijire în timpul creșterii. Grădinarii vor găsi aici toate sfaturile referitoare la cultivarea lor.

O plantă din familia Solanacee

► Cartoful, *Solanum tuberosum* subsp. *tuberosum* L., face parte din familia Solanaceae, alături de roșii, ardei, vinete și tutun.

Dacă punem primăvara un tubercul de cartof în pământ, din așa-numiții ochi cresc lăstari. Aceștia devin verzi de îndată ce au ajuns la suprafața pământului. Pe tulpinile erbacee, mucheate, care se dezvoltă din lăstari, cresc frunze imparipenate, acoperite de perișori aspri. Dintr-un tubercul cresc mai mulți lăstari care, în funcție de soi, ajung până la o înălțime de 30-80 cm. Vara apar florile, grupate în inflorescențe de tip cimă. Floarea este pe tipul cinci (cinci sepal, cinci petale, cinci stamine). Florile pot fi albe, roz sau albastre-deschis. În floare se află cinci stamine, iar pistilul depășește înălțimea staminelor. Florile nu produc nectar și doar puțin polen, de aceea sunt rareori vizitate de insecte. Floarea de cartof este astfel alcătuită încât la florile curbate în jos propriul polen cade pe stigmat – realizându-se astfel autopolenizarea. Ca fruct se formează o bacă verde, cărnoasă, care conține numeroase semințe mici, aplatizate. Bacele, la fel ca toate părțile verzi ale plantei de cartof sunt otrăvitoare – ele conțin solanină, un alcaloid extrem de toxic. Semințele sunt folosite numai de geneticieni sau amelioratori, pentru a crea soiuri noi. Numărul de flori și de bace este foarte diferit de la un soi la altul.

Plantă anuală

Cartofii sunt copleși atunci când frunzele se îngălbenesc și mor, fapt ce se petrece, în funcție de soi, din august până în septembrie. Tuberculii se scot din pământ și se depozitează pentru că nu sunt rezistenți la îngheț. Cei care rămân mai adânc în pământ, reușesc să supraviețuiască uneori peste iarnă. Tuberculii înmuguresc din nou după o perioadă de repaus vegetativ. Soiurile timpurii au o perioadă mai scurtă de repaus germinativ și germinează mai repede decât soiurile târzii.

Tuberculi cu ochi

Înmulțirea cartofilor se face prin tuberculi. Tuberculii-mamă, puși în pământ, formează rădăcini pentru a putea asimila apă și substanțe nutritive. Suplimentar, se formează lăstari cărnoși, așa-numiții stoloni. Ei cresc plan sub pământ și se îngroașă spre vârf. Prin această creștere în grosime se formează noi tuberculi. Tuberculii au adâncituri în care se află mugurii dorminzi, așa-numiții ochi. La soiurile moderne ochii sunt atât de plați, încât pot fi doar cu greu recunoscuți. La soiurile mai vechi și la soiurile locale indiene, ochii se găsesc în adâncituri mari. Din ochi dau „germenii”, lăstarii tineri. Tuberculul de cartof este o tulpină subterană scurtă și îngroșată în care se depun substanțe de rezervă, nu este o rădăcină. Din punct de vedere botanic, el este așadar o tulpină. Coaja suberizată protejează

tuberculii împotriva pierderii de apă. Tuberculii servesc plantei ca rezervor de substanțe nutritive, ca organ de hibernare și la înmulțirea vegetativă, asexuată. Prin înmulțirea asexuată, vegetativă, toți cartofii dintr-un soi sunt identici din punct de vedere al genotipului, sunt clone. Forma tuberculilor, culoarea cojii și a miezului sunt specifice soiului. Tuberculii de cartof pot avea formă rotundă, ovală, sau alungită, de degete. Cele mai multe soiuri de cartof au coaja de culoare galbenă, dar există soiuri cu coaja roșie, albastră sau violet. Culoarea pulpei la cartof variază între alb, galben-deschis și galben-închis, dar există și soiuri care conțin cantități ridicate de antociani care le asigură culoarea roșie sau violet.

Tuberculul-mamă a dat naștere la lăstari, rădăcini și tulpini.

Acum este vremea plantatului!

► Acțiunea de plantare a cartofilor este deosebit de interesantă, mai ales pentru copii. Primăvara se ascunde un tubercul în pământ și toamna se pot recolta 15 până la 20 de tuberculi noi.

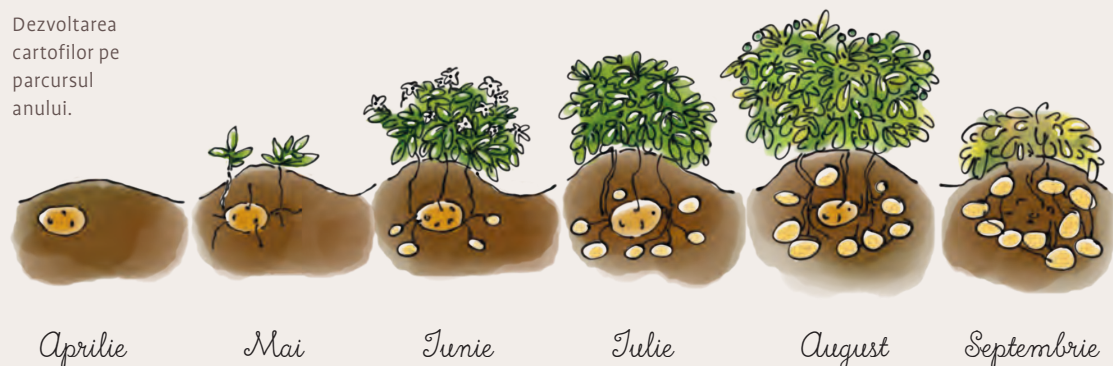
Pentru plantare se aleg tuberculi care au aproximativ mărimea unui ou de găină (50-80 g). În cazul soiurilor cu tuberculi alungiți, dimensiunea acestora este de obicei mai mică. Dacă aveți mulți tuberculi cu un diametru sub 3 cm, puneți doi până la patru într-un cuib. Pentru a obține o creștere rapidă și uniformă, lăsați tuberculii să germineze timp de 3-4 săptămâni înainte de plantare, într-un loc luminos, la temperaturi de 12-15 °C.

Înainte de plantare, pământul din strat trebuie afânat cu un cultivator manual. Suprafața se nivelează apoi cu grebla. Cu ajutorul unei sfori pot fi trase rânduri drepte. Pentru cartofii din grădinile caselor se recomandă o distanță de 45-60 cm între rânduri. Distanța între plante pe un rând trebuie să fie de 30-35 cm.

Toate soiurile formează de obicei lăstari înalți și multe frunze. Soiurile moderne au o creștere compactă. Ele formează tufe mici, sferice, care acoperă straturile doar târziu. Pentru plantele cu talie înaltă trebuie prevăzute distanțe mai mari, pentru ca frunzele lor să se usuce repede după ploaie.

În funcție de preferințe, există două metode de plantare: se deschide o brazdă pentru întregul rând sau se poate face, pe rând, câte o groapă pentru fiecare cartof, cu lopata cu coadă scurtă. În brazdă, distanțele dintre plante se mai pot corecta și după plantare. În rest, nu există deosebiri între cele două metode. Nu trebuie să plantați prea la suprafață, atunci când lucrați cu sapa. În caz contrar, noii tuberculi vor ieși din pământ și se înverzesc.

Dezvoltarea
cartofilor pe
parcursul
anului.

Stratul de cartofi la sfârșitul lunii mai: pământul din jurul plantelor a fost adunat pentru prima dată. Lăstarii pot fi acoperiți cu pământ până sub primele frunze.

Așezarea în brazdă

De-a lungul unei sfori se trage cu săpăliga sau cu plugul o brazdă cu o adâncime de aproximativ 15 cm. Cartofii se pun în brazdă cu ochii în sus, la o distanță de 30-35 cm. Apoi se trage pământ peste tuberculi, cu săpăliga. Se ridică pământul doar după ce

lăstarii au crescut la aproximativ un lat de palmă deasupra solului.

Stratul de cartofi are nevoie de un loc însorit, cu multă lumină. Plantele nu rezistă la umbră, deci nu plantați cartofi într-un strat situat sub copaci.

În brazda creată se pot corecta distanțele dintre plante, dacă tuberculii au fost puși prea aproape sau prea departe unii de alții.

Găurile pentru plante

Cu o sfoară se marchează rândul. De-a lungul sforii se fac găuri individuale cu un plantator, la distanță de 30-35 cm între ele, iar tuberculii pregerminați se pun în acestea cu lăstarii în sus. Adâncimea de plantare este de 15-20 cm.

Când lăstarii ajung la o înălțime de 20 cm, se adună pământul în jurul lor, se bilonează. Acest lucru este identic pentru ambele metode de plantare. Pe lăstarii acoperiți cu pământ se formează suplimentar rădăcini și tuberculi. Bilonul protejează tuberculii nou formați de lumina soarelui, ca să nu înverzească.

La plantarea cu lopata, aveți grijă ca găurile pentru plantare să fie suficient de adânci. În soluri grele se plantează mai la suprafață.

Cartofii în stratul înălțat

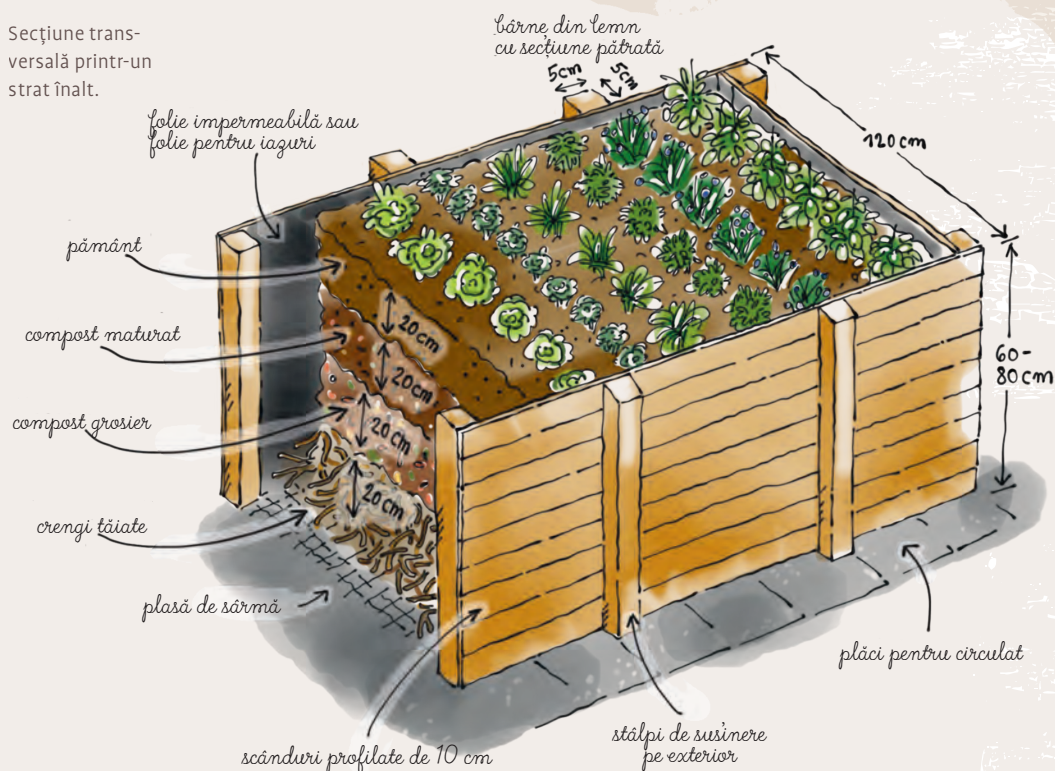
► Cine dorește să recolteze cartofi astfel încât să își protejeze spatele, îi cultivă în strat înalt. Plantele care consumă multe substanțe nutritive sunt ideale pentru a fi plantate primele într-un strat înalt nou.

Dacă ați umplut un strat înalt de 80 cm cu crengi și frunze tăiate, cu compost și pământ, acesta este plin cu substanțe nutritive. Pentru salată și ridichi ar fi mult prea mult. De aceea se recomandă să plantați mai întâi legume care consumă multe substanțe nutritive, de exemplu, cartofi sau varză.

Dacă stratul înalt este realizat primăvara, de la sfârșitul lui aprilie se pot planta cartofii. Într-un strat înalt având o suprafață de 2 x

1,20 m pot fi plantați 18 tuberculi, în șase rânduri, la o distanță de 35 cm, câte trei plante pe fiecare rând. Marcați rândurile în prealabil și plantați, cu lopata cu coadă scurtă, tuberculii pregerminați la o adâncime de 15-20 cm. Tuberculii profită de căldura de descompunere care se instaurează în stratul înalt în primele șase săptămâni, în zona rădăcinilor. Trebuie însă să vă gândiți la udat. În stratul înalt nu mai există efectul de capilaritate, adică ridicarea apei din substrat.

Secțiune transversală printr-un strat înalt.

Plantarea în stratul înalt este mai simplă dacă sunt plantați doar cartofi. Astfel se evită concurența altor plante..

Recoltarea cartofilor stând în picioare: în stratul înalt se poate lucra fără a se solicita spatele.

Cartofi în strat înalt cu ardei și floarea-soarelui. Plantați plantele de cartof în colțurile stratului, acolo au multă lumină și nu va crește nimic peste ele.

Stratul înalt trebuie udat pe timp de secetă, ca un ghiveci cu plante. Dacă nu sunteți sigur în legătură cu umiditatea substratului, faceți o gaură cu degetul în stratul superior de pământ și simțiți cât de umed este. Apoi turnați apă la rădăcina plantelor, cu o stropitoare sau cu furtunul de udare. Nu stropiți frunzele, deoarece acest lucru poate favoriza mana cartofului. Dacă ați încorporat deja în stratul înalt un dispozitiv de udare automată,

nu mai trebuie să ridicați stropitoarea plină. Dacă în stratul înalt vor fi plantați cartofi împreună cu alte legume, ca și cultură mixtă, alegeți pentru cartofi rândurile exterioare sau colțurile stratului. Aici, plantele sunt aerisite și stau la soare, așa cum le place. Pentru cultură se recomandă în special soiuri foarte timpurii și timpurii, precum: Sarpo „Blaue Donau”, „Sarpo Axona” sau „Sarpo Shona”, care sunt rezistente la mana cartofului.

